

РЕЦЕНЗИЯ

на Докторска дисертация на тема „ПРЕВЕНЦИЯ НА СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ ПРИ ХОРА С ПСИХИЧНИ РАЗСТРОЙСТВА”

разработено от Симеон Иванов Сапунджиев

Кратко представяне на докторанта

Симеон Иванов Сапунджиев е роден на 05. 07. 1990г г. Той завършва ОКС „бакалавър” в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, специалност „Социални дейности” през 2013 г, след което през 2015 г. получава ОКС „магистър” по специалност „Психология”, отново в СУ „Св. Климент Охридски“. През периода от 2013 г. до 2017 г. работи като клиничен социален работник в „Комплекс за психично-здравни услуги в общността” – София към Фондация „Глобална инициатива в психиатрията”.

По време на работата си в „Комплекс за психично-здравни услуги в общността” е базов специалист при практическото обучение на студенти по социални дейности и психология от СУ „Св. Климент Охридски” и Нов български университет.

Симеон Сапунджиев е редовен докторант в катедра „Социална работа” на Софийския университет „Св. Климент Охридски” от м. януари 2017 г. Отчислен е с право на защита през януари 2020 г.. Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от Катедра „Социална работа“ на Факултета по педагогика.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Представеното дисертационно изследване се състои от 270 страници и в структурно отношение е разделен на увод, четири глави и заключение. Към основния текст са добавени приложения, които представят методиката и резултатите от емпиричното изследване, както и списък на използваната литература.

В първа глава (с.12-116) авторът е изяснил същността на социалното включване, в контекста на социалната работа с хора с психичните заболявания и е анализирал основните литературни източници по въпроса. Изяснена е също така нормативната уредба в сферата на психичното здраве. Специално искам да подчертая, че докторант Симеон Сапунджиев е показал много добро познаване на действителното състояние и проблемите в практиката.

Втора глава (с.117-134), която е озаглавена „Модели и подходи за психосоциална рехабилитация при лица с психични разстройства” е посветена на анализа на различните модели за психосоциална рехабилитация на хора с психични разстройства.

В трета глава (с.135-210), която има подчертано емпиричен характер, са представени дизайнът на изследването и резултатите от проведеното констатиращо емпирично изследване. Тук се акцентира върху изесняване на степента на социално включване на изследваните лица, както и на специфичните трудности пред социалното им включване. В изследването са обхванати 90 лица, страдащи от шизофрения, които са изследвани със следните методики:

- Многомерна скала за възприятие на социалната подкрепа - MSPSS на D. Zimet;
- Скала за дискриминация и стигма DISC-12;
- Многофакторен личностен въпросник Mini-Mult.

В четвърта глава (211-261) е представен разработения от автора Интегративен теоритико-практически модел „Включени”, като е отделено особено внимание на неговата верификация и проверка на приложимостта му. За целта е проведено изследване с две групи – основно (18 души) и контролна (12 души).

Научни приноси и постижения в дисертацията

Споделям формулираните в автореферата научни приноси от докторанта и смятам, че основните достойнства на докторска дисертация разработена от Симеон Иванов Сапунджиев, поне лично според мене, са безспорни и могат да се очертаят по следния начин:

1. Проблемите на социалното изключване на лицата от маргинализирани социални групи е изключително актуална и широко дискутирана в съвременната литература тема. Особено сериозни са проблемите в сферата на психичното здраве, където обществените предрасъдъци и страхове са най-големи. В това отношение разработката много печели от богатия практически опит в тази сфера, който докторант Симеон Сапунджиев има.

2. Емпиричното изследване е проведено изключително прецизно и на методическо равнище. Симеон Сапунджиев е демонстрирал много добри изследователски умения и познаване на съществуващите стандартизирани и частично стандартизирани методики, което му е позволило да конструира добре обоснован и

разнообразен инструментариум на изследването (с.135-140). Специално искам да обърна внимание на направения статистически анализ на данните, който е на достатъчно добро ниво и е подходяща основа за един задълбочен съдържателен анализ в хода на дисертационното изследване.

3. Основният приносен момент в дисертацията е обоснованият от докторанта и апробиран *„Интегративен практико-приложен за превенция на социалното изключване“*, който е изграден на базата не само на задълбочен анализ на теоретичните основи, но и на едно много добро познаване на проблемите на практиката.

4. Предложени са конкретни насоки за подобряване на практическата работа и справянето със съществени проблеми (с.266-270) в дейността по превенция на социалното изключване при хората с психични разстройства.

Препоръки и забележки

Наред с посочените достойнства, дисертационния труд на Симеон Иванов Сапунджиев не е лишен и от някои ограничения и слабости, които ми дават основание да направя известни забележки:

1. Един съществен недостатък на дисертационното изследване е свързан с структурата на първа глава, което е породило и проблем с обема. Докторската дисертация само би спечелила, ако в тази глава се направят известни преструктурирания. В това отношение си позволявам да препоръчам параграф 1.2. „Психични разстройства-същност и

видове“ (с. 15-28) би било добре да се намали и дори изцяло да отпадне, доколкото разглежда чисто медицински въпроси.

2. Както вече отбелязах основното достойнство на дисертационния труд е във предлагания *„Интегративен практико-приложен за превенция на социалното изключване“*. Работата по него би трябвало да продължи в бъдеще, като се преодолеят някои негови ограничения. Особено важно в това отношение е:

а. Да се проучи по-подробно теорията на моделирането като специфичен изследователски метод. По въпроса има обширна литература, която не е в достатъчна степен отразена в дисертацията;

б. Предлагания модел е определен като теоретико-практически. Ако авторът държи да запази сегашното наименование, то би трябвало по-добре да го обоснове.

в. В предлагания и обосноваван модел са разгърнати главно съдържателните му характеристики, а доста по-слабо са разработени процесуалните, технологични, организационни и други аспекти.

3. Към дисертацията могат да се отправят и някои редакционни забележки, които имат чисто технически характер и е могло лесно да се преодолеят.

Публикации по темата и автореферат

Авторът има достатъчно голям брой публикации по темата на дисертацията

- две студии, от които една в съавторство;

- четири статии
- пет доклада в сборници).

Това говори за траен интерес към проблематиката.

Авторефератът, отразява вярно съдържанието на труда.

Заклучение

В заключение мога да кажа, че докторската дисертация на тема „ПРЕВЕНЦИЯ НА СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ ПРИ ХОРА С ПСИХИЧНИ РАЗСТРОЙСТВА” разработена от Симеон Иванов Сапунджиев е посветена на изключително значима в практико-приложен план тема и има несъмнен авторски характер. Тя е резултат от задълбочена научно-изследователска дейност съчетана със значителен практически опит.

В цялото изложение на дисертацията проличава личната ангажираност и професионалното отношение на докторант Симеон Съпунджиев към разработваната проблематика.

Всичко това ми дава основание да подкрепя докторската дисертация разработена от Симеон Иванов Съпунджиев и уверено да гласувам за присъждане на научната и квалификационна степен „доктор“.

София,
28.май, 2020 г.

Рецензент:
(доц. д-р И. Тепавичаров)